

*Світлана СТЕФАНЮК,
письменник, педагог,
професор Державного Педагогічного
Університету
(м. Харків)*

«МАНДРИ» ПО УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ РАЗОМ ІЗ СЕРГІЄМ ШЕЛКОВИМ

Хочу поділитися своїми роздумами про нову поетичну збірку Сергія Шелкового «Мандри», що вийшла друком у видавництві «Майдан» в 2002 році.

Живе у місті Харкові учений, поет, лауреат літературних премій імені Б. Слущкого та імені М. Ушакова, член Національної Спілки письменників України Сергій Шелковий, який відтворював свій тридцятилітній науково-викладацький та мистецький шлях «від Лева до Харона» (читаймо ще — «від Львова до Харкова»).

Читаючи його десятку поетичну книгу під динамічною назвою «Мандри», першу збірку поезій, що виходить у світ українською мовою, і думками «погойдуючись» на його «серпневих пейзажах» та «серпневій тиші», відчуваючи «вологий присмак озону» української землі, — я, разом із автором, знову й знову повертаюся у сторінки славної української історії.

Тієї історії, яка ніби так далеко від сьогодення «століттями захована за високими могилами, з великими духовними скарбами, що незліченними лягли у золі», але, як весна, знову й знову прокидається у душі, наснажує дух сьогодення, ідучи по землі («Степова весна»).

Для Сергія Шелкового є дорогою — як і дитинство кожної людини — історія землі, на якій він народився и живе:

*І кров мені, й біль — нелегка твоя доля,
степна моя стороно! — попід горбом
кургана сяйнуть з-під коріння і солі
то русича криця, то хана шолом...*
(«Степова весна», стор. 42).

Автор збірки «Мандри» майже через кожний поетичний рядок передає себе як частинку української історії, культури — адже його людське и творче коріння — саме в цій землі

*Шляхи коріння хто пояснить?
Даль-далечинь — лише луна...
Та витязь-в'яз і лучник-ясен
з свого проріжуться зерна.*

(«Кров долину», стор. 43).

Сергій Шелковий слушно уважає, що кожна людина вибирає свій життєвий шлях. Але, ступаючи цим шляхом, цією дорогою, якою йшли діди, батьки, і на якій вони залишили свій слід, — неможливо не пам'ятати, не розуміти стратегічної цінності власної родової спадщини:

*Шлях і лишиється вже незаним.
Та збережи, полинь, в крові
багрець, що сипали краянам
нічні багаття степові.*

(«Кров долину», стор. 43).

Українська історія — це культура Київської Русі та козацька культура, це — єдність та наступність сімейно-громадських поколінь, що передавалися у спадок через думу, це певні принципи родової спадкоємності, національної самодіяльності, самоврядування, які з роду в рід успадковуються через «кров долину», «сподади старезних дідів» (стор. 43).

Кожен клаптик землі в Україні має свою багату історичну спадщину, свої пісні, свої літописні перекази і, звичайно, думи, про які так часто згадує і на які посилається автор «Мандр»; і усе це разом спонукає кожного, хто став на батьківську стежку, жити за законами кращих християнських та національних ідеалів.

*Століття сховали високі могили,
скарби незліченні лягли у золі,
та знов весняна прокидається сила,
наснажує дух, ідучи по землі.*

(«Степова весна», стор. 42).

Власне, «наснажуючий дух» спирається на ментальні традиції народу, які викристалізувалися в певних історичних обставинах, на певних національно-релігійних традиціях. Мабуть, саме тому в кожному рядку С. Шелкового можна відчутити шану українській думі, яка живе навіть у блакиті неба та в шумі гілля, шану християнсько-духовним традиціям та рідному слову:

*Є хліба смак, є слово в рідній мові,
в їх мудрій простоті живе душа.
О, ні хвилини не віддай живої
сліпому зблиску тьмяного гроша!*

(«Є хліба смак», стор. 52).

Сергій Шелковий висловлює щирий жаль, що сьогоднішня людина часто відступає від батьківсько-родових заповітів, від неписаних законів української культури, і в результаті стає ница духом і тілом, зовнішньо і внутрішньо:

*Ось сьогоднішня. — Винищення смислу.
Вже ніде ставить на чолі клейма.
Слова діряві і червиві числа.
І ницість дум над духом гніт трима...*

Власне, автор не шукає забуття в чужій культурі, не вклоняється вигаданим ідолам поза високими національними та християнськими цінностями, а свято несе в своїй творчості, високе, кривно рідне:

*Коли б міг я не знать, не любити первісної мови,
коли б міг не вклонятись Печерським твоїм письменам...*
(«Київ», стор. 37).

І звертаючись до вищих заповідей Бога («І поруч знов: зачаття непорочне та першослова витоки святі...» — стор. 34), поет відчуває живий поклик саме першовитоку, саме свого власного родового кровообігу:

*Лечу в бентежнім сні, лечу все швидше
на поклик роду, за магнітом крові —
Чумацьким Шляхом, шовковим зелом —
лечу на південь в тузі невблаганній...*

(«І ось, коли настане знову...», стор. 11).

Знов і знов зтверджуючи вищі християнські цінності («своїй іконі судилося хреститися мені» — стор. 57), С. Шелковий звертається із щирим людським почуттям навіть і до «братів наших менших»:

*Я чомусь ще з отроцтва повірив, —
В хащах молочаю й лободи, —
Що до в'язів, вписаних у вирій,
Зможу повертатися завжди.*

*Бо в землі живої у запасі —
скільки не злостить ми й не гріши —
саме ті, найвищі, іпостасі
нелегкої людської душі.*

Найголовніше, як уважає автор збірки «Мандри», — це людська пам'ять, що є оберегом самовизначення як окремої людини, так і всієї нації. Людська пам'ять про найвище національно-історичне — це оберег людини від недорозвиненості, духовної неврожайності, деградації («врятувати душу — мої жнива — попри всі недороди безбожних днів...» — стор. 63).

Сергій Костянтинівич Шелковий — гуманна, сонцелюбна людина («І — наскрізь сонцелюбна в цьому світі — живе невтомно, рветься жить душа...» — стор. 12); його ліричний герой всіма фібрами свого ества здатний радіти і літу з невилюбленими днями, і осінньому дощу, що торкається тоненької бронзи листяних дольонь. І життєвий шлях поета — то намагання пронести в своїй душі «золото вулика», застерегти сучасників від небажано-байдужого, відчутти пульс історично-спадкової крові:

*Що кров моя? Наточена по краплі
з криниць солодких та гірких лиманів,
з рік материнських, з батькових дощів.
І ось тому, коли приходить червень,
потоків пам'ять набухає в жилах,
і спритно доля сірого сідлає,
попруги ремінь затягнувши вицертъ
і сагайдак дарує Сагайдачний...*

(«І ось, коли настане знову червень...»,
стор. 11).

Сьогодні з'єднало Львів і Харків, Західну і Східну Україну: адже в місті Харкові вперше у вітчизняній історії козацька культура стала в ранг педагогічної науки. На Слобожанській землі відкрито Інститут Українського козацтва, що носить імення Петра Сагайдачного, котрий родом із Галицької землі.

Ця подія трапилася завдяки українцям-громадянам, у душі яких «потоків пам'ять набухає в жилах», які, «попруги ремінь затягнувши вщерть», несуть сагайдак від славного гетьмана Петра Конашевича.

Тож будемо вірити, що твори Сергія Шелкового і далі запобігатимуть «винищенню смислу в сьогодні». І — завдяки його мудрому поетичному і педагогічному досвідові — слова все більше будуть насичуватися високим смислом, і час не буде гнилим, і ніцість повсякдення зникне завдяки вітальності національної філософії і традиції, завдяки громадянській відповідальності, коли життя кожного наповниться не лише бажанням, але й Обов'язком.

Одже зичу Сергієві Шелковому і собі, його вдячному читачеві, дочекатися ще до десятка його поетичних книг, замішаних, як і «Мандри», на духовній силі предків, на традиціях святого Різдва — Різдва нової України..

2003 р.